

Ötödik évéhez ért a Kulturális Közfoglalkoztatási Program

1. Létszámadatok, demográfiai jellemzők

2013 novemberében indult el még a Nemzeti Művelődési Intézet égisze alatt az első alkalommal a Kulturális Közfoglalkoztatási Program, amelyben összesen több mint 4400 fő vett részt; a negyedik programra pedig a közfoglalkoztatottak száma már elérte a 7800 főt. Az V. és egyben jelenleg is zajló programban a félidős adatok alapján eddig 3040 főt alkalmaztak a partnerszervezetek országsszerte a márciusi indulás óta közművelődési területen. Fontos megjegyezni, hogy a fent részletezett számadatok nem jelentenek csökkentést

a közművelődési területen alkalmazott kulturális közfoglalkoztatottak viszonylatában: a könyvtári, múzeumi, előadóművészeti és más kulturális szakterületek ugyanis korábban egy közfoglalkoztatóhoz, a Nemzeti Művelődési Intézethez tartoztak, míg az V. Programtól a kulturális ágazat nagy országos intézményei külön-külön működnek közre foglalkoztatóként a közfoglalkoztatásban. Az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai utódjaként az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. (továbbiakban Művelődési Intézet) országos közművelődési feladatellátóként a közösségi művelődés

területén biztosítja a közfoglalkoztatás.

A programokban a nők aránya rendszerint jelentősen magasabb a férfiakénál. Ez egyrészt a kulturális terület nemi megoszlására, másrészt a nők körében tapasztalható alacsonyabb foglalkoztatottságra vezethető vissza.

Már az első program is célul tűzte ki, hogy az álláskereső szakképzett rétegét szólítsa meg, ez a cél pedig azóta alapvetéssé vált. Az idősoros adatok szerint az érettségivel rendelkezők és diplomások aránya nagy hasonlóságot mutat – utóbbiak aránya eddig az első program kivételével minden esetben 25% alatt maradt.

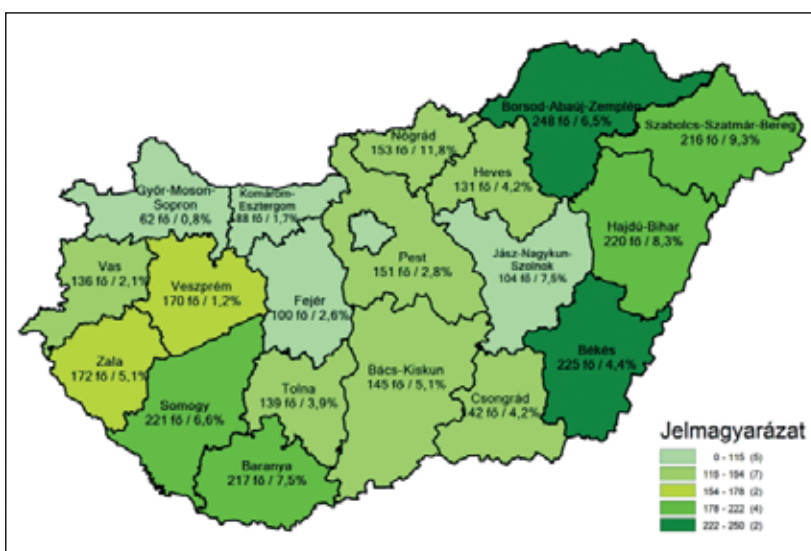
1. táblázat: Demográfiai adatok az I-V. programban

A Kulturális Közfoglalkoztatási Programok főbb adatai:	I. program (2013. november 1 – 2014. április 30.)	II. program (2014. szeptember 1 – 2015. február 28.)	III. program (2015. március 1 – 2016. február 29.)	IV. program (2016. március 1 – 2017. február 28.)	V. program (2017. március 1 – 2017. július 31.)
Összes belépett közfoglalkoztatott (fő):	4423	5084	7770	7803	3040
Nemi megoszlás:					
férfi	26%	24%	23%	24%	21%
nő	74%	76%	77%	76%	79%
Átlagéletkor:	32 év	33 év	34 év	37 év	37 év
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség (%):					
érettségizett	70	76	77	78	78
felsőfokú végzettség	30	24	23	22	22

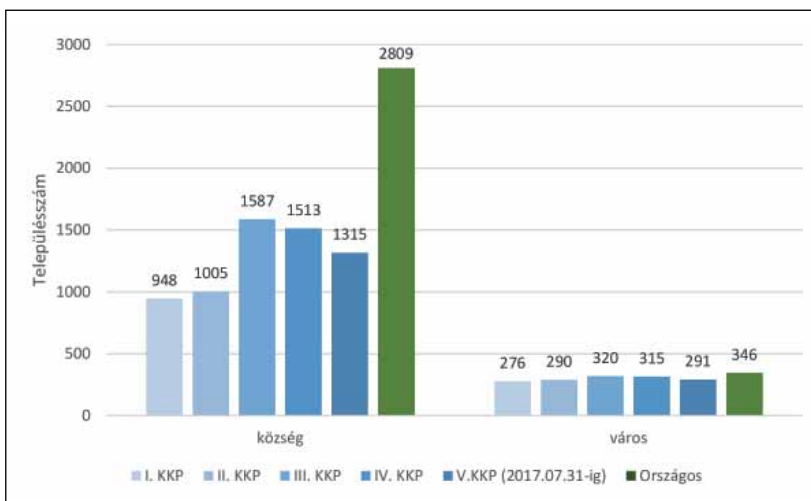
2. Területi jellemzők

A Művelődési Intézet kiterjedt hálózatának köszönhetően az ország minden megyéjében, illetve Budapesten is elérhető a Kulturális Közfoglalkoztatási Program. Az országban megfigyelhető demográfiai, gazdasági különbségek, egyenlőtlenségek mutatkoznak meg a közfoglalkoztatottak eltérő megyei létszámában is. A közfoglalkoztatottak többsége az ország keleti felében dolgozik, azon belül is Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Az említett megyék mellett a Dél-Dunántúl előregedő, aprófalvas területein, Somogy és Baranya megyében a közfoglalkoztatottak megyei száma az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Program idején egyaránt meghaladta a 200 főt.

A program célkitűzései között szerepel, hogy azokon a kis lélekszámú településeken is értéktelítő munkát biztosítson az álláskeresőknek a kultúra és közösségi művelődés területén, ahol egyébként erre nem lenne lehetőség. Ennek eredményeképp a program az évek alatt mind több településre eljutott. Az elért települések száma az I. Program idején 1224 volt, a jelenlegi programban pedig már meghaladta az 1600-at. Jelentős javulás látható a kis lélekszámú települések esetében is: a Kulturális

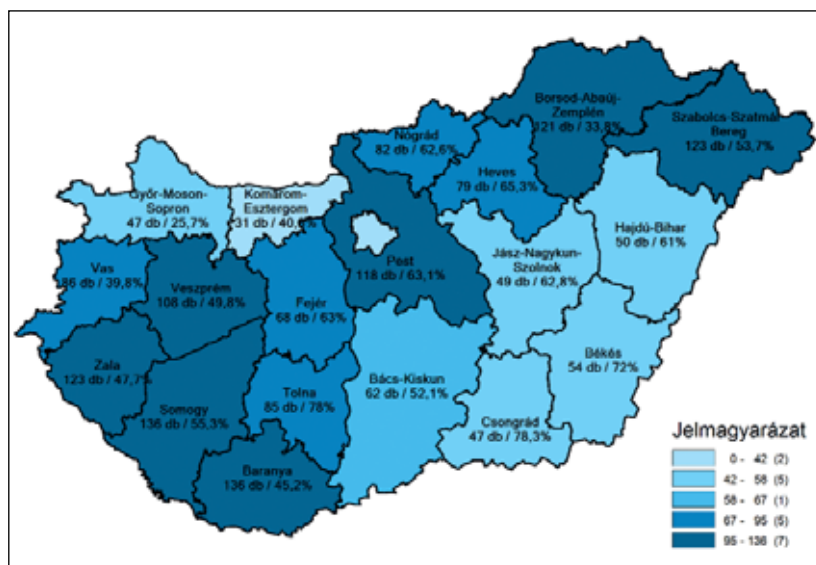
1. ábra: Az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programba belépett összes közfoglalkoztatott (2017.07.31.) és a munkanélküliségi ráta értéke 2017. I. negyedévében, megyénként. Adatok forrása: NMI, KSH

2. ábra: A településszámok alakulása az I-V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban

2. táblázat: Területi adatok az I-V. programban

A Kulturális Közfoglalkoztatási Programok főbb adatai:	I. program (2013. november 1 – 2014. április 30.)	II. program (2014. szeptember 1. – 2015. február 28.)	III. program (2015. március 1 – 2016. február 29.)	IV. program (2016. március 1. – 2017. február 28.)	V. program (2017. március 1 – 2017. július 31.)
Elért települések száma és országos aránya:	1224/39%	1295/41%	1907/60%	1804/57%	1606/51%
község	948/34%	1005/36%	1587/56%	1490/53%	1315/47%
város	276/80%	290/84%	320/92%	313/91%	291/84%
Kis lélekszámú települések:					
500 fő alatt	204	212	441	414	383
501-1000 fő	218	229	390	377	324
1001-1500 fő	169	178	259	232	202
1501-2000 fő	132	138	196	186	156
2001-3000 fő	165	182	214	208	181

3. ábra: A V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programban elért települések száma és aránya (2017.07.31.)

Közfoglalkoztatási Program egyre inkább a kistelepülések fejlesztő programjává válik, ezáltal is erősítve a vidék közművelődésének humán erőforrását. A kulturális

statisztika adatai alapján az 1000 fő alatti lélekszámú települések szakember-ellátottsága az egyik leginkább fejlesztendő terület a közművelődés területén.

A V. Program eddigi adatai alapján a települések 51%-án dolgozik kulturális közfoglalkoztatott. Egyes megyék esetében, főként a keleti országrészben, a települések több mint háromnegyed részét érjük el, más megyéknél viszont a településeknek ennél csak kisebb hányadát sikerül érinteni. A Dunántúl gazdaságilag fejlettebb területein, illetve az aprófalvas megyékben (pl. Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Zala) az elért települések aránya a programok során rendre elmarad az országos átlagtól.

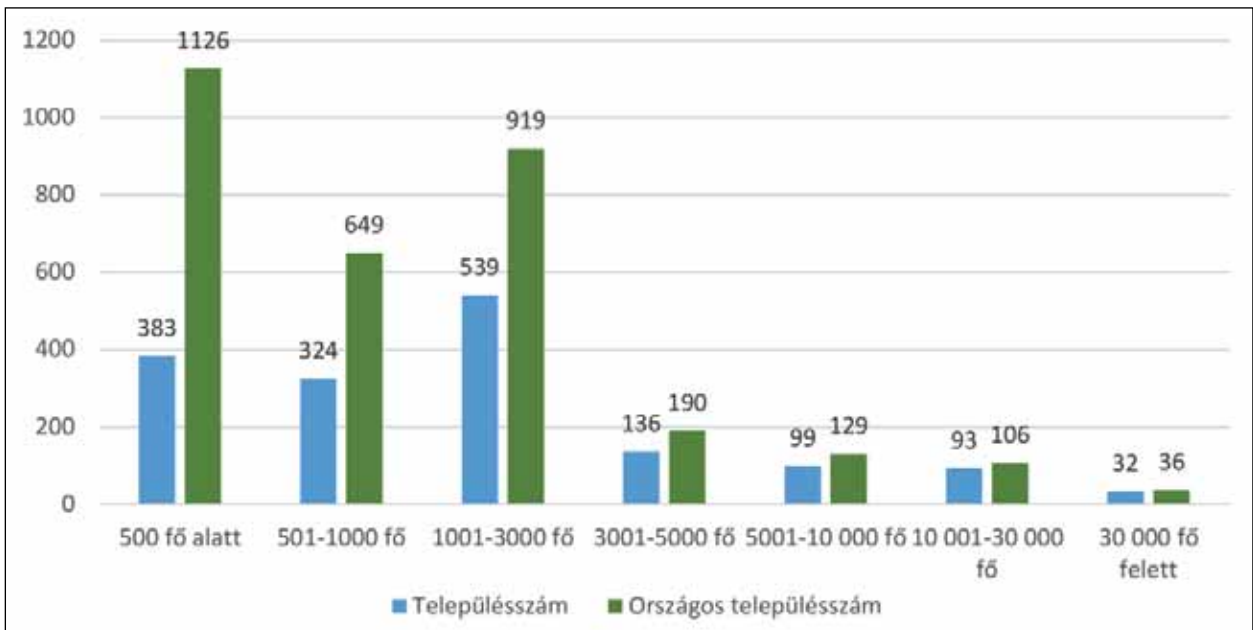
Az V. Programban eddig a Művelődési Intézet az ország településeinek több mint 51%-át érte el, de a programban a városok felül vannak reprezentálva. Az ország összes városának 84%-ában dolgozik közfoglalkoztatott. A kisebb települések esetében azonban már nagyobb elmaradások mutatkoznak.

4. táblázat: Területi adatok a település jogállása szerint (V. Kulturális Közfoglalkoztatási Program, 2017.07.31.)

A település jogállása szerint (10.10.):	Program település-szám	Programon belüli (%)	Országos településszám	Országos %	Az aktív települések aránya az országos értékekhez viszonyítva (%)
főváros	1	0,1	1	0,0	100
megyeszékhely, megyei jogú város	19	1,2	18	0,6	100
megyei jogú város	4	0,2	5	0,2	80
város	268	16,6	322	10,2	83,2
város összesen	292	18,1	346	11,0	84,4
község	1242	77,3	2688	85,2	46,2
nagyközség	73	4,5	121	3,8	60,3
község összesen	1315	81,9	2809	89,0	46,8
Összesen	1606	100	3155	100,0	50,9

5. táblázat: Területi adatok a település jogállása szerint (V. Kulturális Közfoglalkoztatási Program, 2017.07.31.)

Népességekategória:	Településszám	Program %	Országos településszám	Országos %	Az aktív települések aránya az országos értékekhez viszonyítva (%)
1. 500 fő alatt	383	23,8	1126	35,7	34
2. 501-1000 fő	324	20,2	649	20,6	49,9
3. 1001-3000 fő	539	33,6	919	29,1	58,7
4. 3001-5000 fő	136	8,5	190	6,0	71,6
5. 5001-10 000 fő	99	6,2	129	4,1	76,7
6. 10 001-30 000 fő	93	5,7	106	3,4	87,7
7. 30 000 fő felett	32	2	36	1,1	88,9
Összesen	1606	100	3155	100	50,9

4. ábra: A települések megoszlása népességszám szerint az V. Programban és országosan

Az összes községnek csak 47%-a vesz részt a programban, ami azonban így is a részt vevő összes település 81%-át jelenti.

Míg az ország 500 főnél kisebb településeinek csak 34%-a, addig az 500 és 1000 fő közötti településeknek már 49,9%-a vesz részt a programban; a további, növekvő lélekszám szerinti kategóriák adatai pedig még nagyobb lefedettség-ről tanúskodnak. (5. táblázat)

3. Partneri adatok

2017 júliusáig 2196 partnerszervezet fogadott kulturális közfoglalkoztatottat. A programban az önkormányzatok vannak többségben – a szervezetek több mint 59%-át adják –, míg a korábban többségben lévő civilek (22,7%) és az intézmények (18,3%) már

kisebb arányban vannak jelen a szervezetek között. Ez főként abból következik, hogy a csatlakozás szabályainak megváltozásával az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz – az önkormányzatokon és a közművelődési intézményeken kívül – már csak közművelődési közfeladat-ellátási szerződéssel vagy közművelődési megállapodással rendelkező civil szervezetek vagy gazdasági társaságok csatlakozhattak.

A közfoglalkoztatottak a megyei irodákban és a Művelődési Intézet partnerszervezeteinél végzik munkájukat. A megyei irodák szakmai asszisztensei az irodák szakmai feladatellátását segítik, a személyügyi asszisztensek pedig a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó munkaügyi, pénzügyi feladatokban vesznek részt. A közösségi koordinátorok a megyei irodák, a partnerszerve-

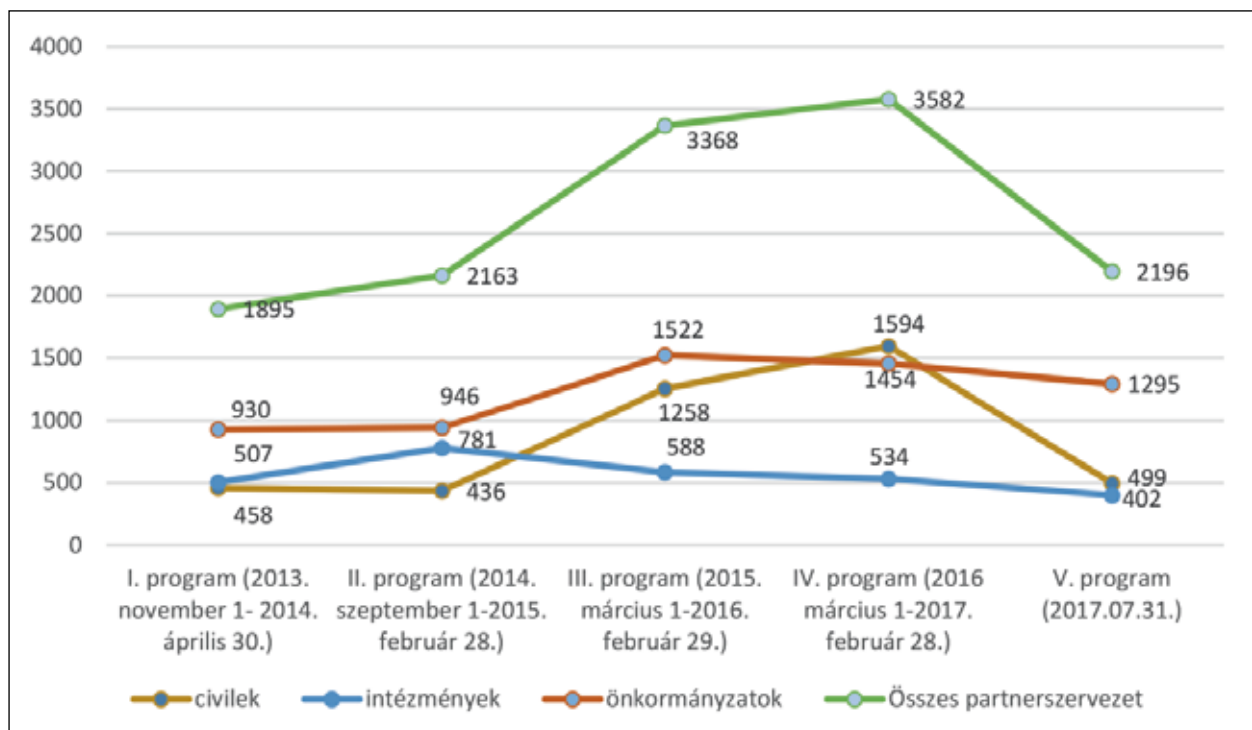
zetek és a közösségi munkások közötti kapcsolattartásért, munkavezetői feladatok ellátásáért felelősek. A közfoglalkoztatottak jelentős többsége közösségi munkás munkakörben dolgozik a Művelődési Intézet partnerszervezeteinél.

A partnerszervezetenél végzett munka mellett a Művelődési Intézet bevonja projektjeibe a közfoglalkoztatottakat, emellett a koordinátorok és a megyei irodákban dolgozó asszisztensek számára – feladataik hatékonyabb ellátása érdekében – rövidebb időtartamú képzéseket, szakmai napokat biztosít.

Az I. és III. Program ideje alatt a közösségi munkások hosszabb időtartamú képzések során kerülhetnek közelebb a közművelődéshez. Az I. Program ideje alatt 46 órá, a III. Programban pedig 120 órá képzéseken vehettek részt, amelyek megítélése a közfoglalkoztatási ku-

6. táblázat: Partneri adatok az I-V. programban

	I. program (2013. november 1. – 2014. április 30.)	II. program (2014. szeptember 1. – 2015. február 28.)	III. program (2015. március 1. – 2016. február 29.)	IV. program (2016. március 1. – 2017. február 28.)	V. program (2017. március 1. – 2017. július 31.)
Partnerszervezetek száma:	1895	2163	3368	3582	2196
civil szervezetek	458	436	1258	1594	499
intézmények	507	781	588	534	402
önkormányzatok	930	946	1522	1454	1295

5. ábra: A Kulturális Közfoglalkoztatási Program eddigi szakaszaiban részt vevő különböző típusú partnerszervezetek számának változása

tatások tükrében igen kedvezőnek mondható. A többi programban minden közfoglalkoztatottra vonatkozó képzési folyamatra ugyan nem került sor, de a Művelődési Intézet munkatársai számos belső képzést, konzultációt, tanácsadást biztosítanak folyamatosan a közfoglalkoztatási programban résztvevők számára.

A közfoglalkoztatottak több kutatásban, felmérésben vesznek részt,

amelyek segítik egyéni, szociális és szakmai kompetenciáik fejlődését. Dolgoztak már többek között lakossági és intézményi kutatásokban kérdezőbiztosként, adatrögzítőként, felkutatták a települések I. világháborús emlékeit, így jobban megismerve lakóhelyük múltját, valamint ifjúsági közösségek, amatőr művészeti csoportok tagjaival, a közművelődés területén jártas szakemberekkel készítették interjúkat.

A közfoglalkoztatás fontos célkitűzése a munkaerő-piaci integráció elősegítése. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program ehhez hatékonyan járul hozzá, hisz az V. Kulturális Közfoglalkoztatási Programba belépők 17%-a minősül pályakezdőnek – számukra a Művelődési Intézet, valamint partnerszervezetei biztosítják az első releváns tapasztalatokat a munka világában.

7. táblázat: Munkahelyi mobilitás az I-V. programban

A Kulturális Közfoglalkoztatási Programok főbb adatai:	I. program (2013. november 1 – 2014. április 30.)	II. program (2014. szeptember 1 – 2015. február 28.)	III. program (2015. március 1 – 2016. február 29.)	IV. program (2016. március 1 – 2017. február 28.)	V. program (2017. március 1 – 2017. július 31.)
Összes belépett közfoglalkoztatott (fő):	4423	5084	7770	7803	3040
Mobilitás:					
elhelyezkedők száma (a program ideje alatt, fő)	480	655	1631	1638	250
elhelyezkedők aránya (%) a program ideje alatt	11	13	21	21	8*
a programot követően továbbfoglalkoztatottak száma és aránya	499 fő/11%	332 fő/7%	891 fő/11%	938 fő/12%	*
elhelyezkedők száma/ aránya összesen	979/22%	987/19%	2522/32%	2576/33%	*

* A program még nem zárult le, félidős adatok.

4. Munkahelyi mobilitás

A Kulturális Közfoglalkoztatás eredményességének egyik legfontosabb jelzőszáma a program ideje alatt elhelyezkedők aránya, amely a programok során jelentős növekedést mutat. Az I. Program ideje alatt a közfoglalkoztatottak 11%-a helyezkedett el, a IV. Program végére arányuk már elérte a 21%-ot. Az V. Programban a márciusi indulás óta az eddig belépett közfoglalkoztatottaknak egyelőre 8%-a helyezkedett el. Mindez azt bizonyítja, hogy a közfoglalkoztatás során szerzett munkatapasztalatokat elismerik a munkaerőpiacon, és a programban résztvevők egy részének igen jó esélye van arra, hogy munkahelyet találjon.

Számos közfoglalkoztatottat a korábbi partnerszervezet a program zárása után főállású munkatársaként foglalkoztat tovább. A IV. Program zárásakor több mint 600

partnerszervezet részéről érkezett olyan visszajelzés, amely szerint szándékában áll korábban náluk dolgozó közfoglalkoztatottat továbbfoglalkoztatni a program zárása után. A IV. Program végén a közfoglalkoztatotti záró kérdőívet kitöltők 11%-a jelezte, hogy konkrét álláslehetőséggel rendelkezett a program zárását követő időszakra vonatkozóan.

A Művelődési Intézet folyamatosan segíti és figyelemmel kíséri közfoglalkoztatott munkatársai tevékenységét. Online felületen keresztül szakmai tartalmakat is biztosít közfoglalkoztatott kollégái számára, akik ugyanezen a portálon keresztül érhetik el az aktuális feladatokat és az azokhoz tartozó instrukciókat. Itt tölthetik fel továbbá heti beszámolóikat, amelyek arról tanúskodnak, hogy számos helyi esemény, kezdeményezés megszületéséhez járulnak hozzá. A közösségi munkások közreműködésével létrejött események

többsége valamilyen rendezvényhez, művelődő közösségekhez kapcsolódik. Az események tizedének fő profilja az ismeretterjesztés, de részt vesznek többek között kiállítások, képzések, táborok lebonyolításában is.

A program szakmai oldalának erősségét bizonyítja, hogy a IV. Program záró kutatásában a válaszadók 83%-a nyilatkozta azt, hogy a program hatására kedve támadt közművelődéssel foglalkozni a közeljövőben is, ennél is nagyobb arányuk jelezte, hogy szívesen venne részt közösségi munkában, 88%-uk pedig a közfoglalkoztatás hatására immáron tudatosabban figyeli települése kulturális-közösségi életét. Azok a közfoglalkoztatottak, akik már több programban is részt vettek, nagyobb elköteleződést mutatnak a közművelődés területe iránt, nagyobb arányban vesznek részt önkéntes tevékenységekben, aktívabban bekapcsolódnak a települések közösségi életébe.

DR. JUHÁSZ ERIKA a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Andragógiai Tanszékének tanszékvezető docense, a Kulturális Szemle főszerkesztője, az NMI Művelődési Intézet Kultúrakutatási és Képzési Központjának vezetője. Tudományos doktori (Ph.D.) fokozatát a nevelés és művelődéstudomány területén szerezte 2005-ben a hazai felnőttoktatás intézményrendszerének vizsgálata a művelődéspolitikai tendenciák tükrében témájában. A közművelődés és a felnőttképzés területén országos és nemzetközi tudományos konferenciák elnöke, számos publikáció, konferencia és előadás szerzője, előadója. Fő kutatási témái: a nonformális és informális tanulás megjelenési formái és szinterei, a közművelődési és andragógiai szakma átalakulása.

GÉGÉNY JÁNOS szociológus diplomát szerzett kutatás és projektmenedzsment szakirányon a Debreceni Egyetemen. Tanulmányai mellett szakmai és interdiszciplináris kutatócsoportokban dolgozott, bekapcsolódott a Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológiai Intézetének munkájába, alapító tagként vett részt a SZÖSZ (Szociális Összefogást Szorgalmazók) Mindenkiért Egyesület és az InnoDE – Innovációk a társadalomért kutatócsoport projektjeiben, de volt már újságíró, hallgatói képviselő, és a Debreceni Egyetem Prezi Nagykövete is. 2017-től az NMI Művelődési Intézet Kultúrakutatási és Képzési Központjának munkatársa. Főbb érdeklődési területei jelenleg a társadalom-, innováció-, és a kultúrakutatás.

NOVÁK ERZSÉBET A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett mesterszintű szociológus diplomát 2013-ban. 2014 márciusától a Nemzeti Művelődési Intézet Kiemelt Programok Főosztályán dolgozott, ahol a Kulturális Közfoglalkoztatási Program adatainak elemzésével foglalkozott. 2015 februárjától 2016 decemberéig a Nemzeti Művelődési Intézet Országos Tudományos és Felsőoktatási Szakmai Központ munkatársa, majd 2017 áprilisáig az NMI Művelődési Intézet Kultúrakutatási és Képzési Központjának munkatársa.